

Tomasz Prauzner
Akademia im. Jana Długosza

BLENDDED LEARNING - NOWA METODA NAUCZANIA

Streszczenie

E-learning to nowa metoda nauczania oparta na wykorzystaniu nowoczesnych urządzeń elektronicznych oraz sieci Internet. Metoda ta wykorzystywana jest najczęściej w nauczaniu ustawicznym. W połączeniu z oprogramowaniem *Moodle* stanowi nieocenioną pomoc w dydaktyce.

Słowa kluczowe: Moodle, e-learning, nauczanie ustawiczne

Do napisania tej pracy skłoniły mnie interesujące rezultaty pracy badawczej przeprowadzonej przez pracowników Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Krośnie w Instytucie Politechnicznym [4] oraz wyniki badań, jakie zostały zaprezentowane na I Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej pt: „Technologie Informatyczne w Edukacji”, która odbyła się w dniach 6–8.05.2010 w Krakowie [7]. Oczywiście metoda ta, prezentowana obecnie jako najnowocześniejsza, jest już powszechnie stosowana na wielu uczelniach w kraju i na świecie. Ponieważ powszechnie uznawana jest za godną uwagi, ze względu na jej walory dydaktyczne, ulega ustawicznym modyfikacjom. *E-learning*, ze względu na swoją elastyczność w działaniu, występuje w wielu odmianach. Do niedawna popularne były strony edukacyjne, które proponują namiastkę „kształcenia na odległość”. Przykładem może być chociażby dobrze znana strona internetowa scholaris oferująca już gotową bazę kursów interaktywnych z przeróżnych przedmiotów [3]. Są one ogólnodostępne i stanowią niezmiernie ważną pomoc w pracy dydaktycznej. Co najważniejsze, strona ta ulega modyfikacjom i powiększa swój zakres tematyczny.

W tym momencie nasuwa się pytanie o użyteczność poszczególnych źródeł internetowych i ich przydatności w pracy dydaktycznej. Kształcenie *e-learning*, czyli w tłumaczeniu na język polski, *kształcenie na odległość*, oferuje o wiele

więcej niż dotychczas popularne archiwa elektroniczne dostępne za pomocą sieci Internet. Można powiedzieć, iż kształcenie tą metodą zapewnia przeprowadzenie całego cyklu nauczania upodabniając się tym samym do wirtualnej szkoły, która w swoich zamierzeniach ma za zadanie nie tylko nauczyć, ale i zweryfikować poziom nauczania oraz ocenić końcowy efekt. Czy to się udaje? Czy jest możliwe, aby stanowiła ona metodę zastępczą tradycyjnej metody nauczania? Opinie są różne i uzależnione są od uzyskanych efektów pracy. Na te i inne podobne pytania postaram się odpowiedzieć na podstawie obserwacji jej stosowania na różnych uczelniach.

Praca ta stanowi również materiał wyjściowy do dalszych badań dotyczących postępów nauczania, m.in. na podstawie osobiście przeprowadzonych zajęć w Instytucie Edukacji Technicznej i Bezpieczeństwa Akademii im. Jana Długosza w Częstochowie. Temat ten jest mi również o tyle bliski, iż osobiście przeprowadziłem w latach 1999–2009 badania o podobnym temacie a dotyczące wpływu nowoczesnych pomocy dydaktycznych na poziom nauczania w szkole wyższej.

Platforma *e-learningowa Moodle*, zaprojektowana przez Martina Dougiamasa, została napisana za pomocą języka skryptowego PHP i opiera się na bazie danych MySQL. Autorzy określają Moodle jako system zarządzający kursami (*CMS - Course Management System*) [1], lecz w istocie jest to system łączący cechy LMS (*Learning Management System*) i LCMS (*Learning Content Management System*), czyli system umożliwiający funkcjonowanie całego wirtualnego środowiska nauczania (VLE). Tak więc Moodle umożliwia konstruowanie zasobów edukacyjnych, a także sprawne zarządzanie procesem kształcenia, dzięki takim funkcjom, jak: zarządzanie kontami użytkowników, tworzenie grup użytkowników, zarządzanie kursami itp.

Uczestnik szkoleń wspieranych platformą *Moodle* może wykorzystać:

- zasoby zawierające treści merytoryczne (zwykły tekst, strony HTML, łącza hipertekstowe do innych stron w sieci, prezentacje multimedialne, lekcje multimedialne, filmy czy pliki dowolnego rodzaju);
- zasoby służące do komunikacji z mentorem (nauczycielem) - fora dyskusyjne, czaty, głosowania;
- zasoby służące do sprawdzania wiedzy uczestnika - quizy (tak tutaj zostały nazwane testy elektroniczne), zadania i inne [1].

Moodle (Modular Object-Oriented Dynamic Learning Environment) jest pakietem przeznaczonym do tworzenia kursów prowadzonych przez Internet, oraz stron internetowych. Platforma *Moodle* została stworzona w oparciu o Apache, PHP i MySQL lub PostgreSQL. Moodle jest rozprowadzany za darmo jako oprogramowanie „open source”, zgodnie z licencją GNU GPL [5]. Zajęcia oparte na jej podstawie, odbywać się mogą formie wykładów synchro-

nicznych i asynchronicznych. Natomiast pojęcie *Blended learning* (nauczanie komplementarne) jest odmianą *e-learningu* i łączy nauczanie bezpośrednio (tradycyjne) z nauczaniem przez komputer. Jest to połączenie dwóch różnych środowisk nauczania, i zestawienie ich w taki sposób, by zapewnić jak najlepsze warunki do nauki, jak również by uczyć się w sposób jak najbardziej wydajny.

Metoda ta opiera się na przekazie treści w formie:

- tekstowej (.doc, .txt);
- plików (.pdf);
- prezentacji multimedialnej (PowerPoint);
- prezentacji Flash;
- instrukcji użytkownika i instalacji podprogramów;
- informacji głosowych (nagrany głos wykładowcy);
- linków do strony WWW;
- testów on-line, ankiet itp.;
- czatu on-line dla słuchaczy kursu;
- forum internetowym dla słuchaczy kursu.

Moodle ma budowę modułową, dlatego dodawanie składowych kursu jest wprawdzie prostym procesem, ale i czasochłonnym: przykładowo – nauczyciel ma prawo tworzenia swojego kursu; wybiera jeden z trzech układów (tygodniowy, towarzyski, tematyczny); włącza tryb edycji w pustym szablonie kursu; tworzy kurs. Nauczyciel może nałożyć na kurs klucz – hasło potrzebne, aby się na kurs zapisać. Klucz ten działa niezależnie od systemu logowania i jest potrzebny raz (przy zapisie). Wymaganie posiadania klucza jest sygnalizowane obok jego nazwy. Moodle daje pełną elastyczność – użytkowanie platformy można rozpoczynać od dowolnych, w danej chwili potrzebnych, nawet pojedynczych komponentów (np. forum dyskusyjnego lub pojedynczego udostępnionego zasobu). Użytkownik może się "zapisać" na forum. Od tej chwili nowe listy są mu przesyłane e-mailem (a odpowiedzi na nie – trafiają w stosowne miejsce wątku na forum). Dydaktyk może ustawić powiadomianie e-mailem dla prywatnych dialogów. Także wystawienie oceny owocuje powiadomieniem wraz z towarzyszącą jej informacją zwrotną. Tworzenie treści merytorycznych jest tylko częścią zadań dobrego systemu zarządzania kursami CMS. CMS musi zarządzać uczestnikami kursów na wiele sposobów. Zarządzanie studentami obejmuje: dostęp do informacji o uczestnikach kursu; możliwość dzielenia uczestników na grupy; kalendarz–organizer platformy, kursu i uczestnika oraz dostosowywanie skal ocen, zarządzanie ocenami, przysyłanie plików z zewnątrz [6].

Wszystkich zainteresowanych wykorzystaniem tej metody w pracy dydaktycznej zachęcam do zapoznania się z wszelkimi informacjami podanymi na stronie internetowej www.moodle.org. Można tam nie tylko obejrzeć się z video-kursy, ale również pobrać oprogramowanie. Niestety, strona ta jest napisana w języku angielskim, co w kontekście nazewnictwa technicznego może być

przeszkodą w dalszej pracy. Pomocne natomiast mogą być wszelkie informacje związane z wymianą doświadczeń użytkowników na forum dyskusyjnym. Mimo wszystko, instalacja tej platformy edukacyjnej związanymi jest również z pewnymi niedogodnościami natury technicznej związanej z obsługą oprogramowania i dobrą znajomością zagadnień sieciowych z informatyki. Dlatego też sprawy techniczne w instalacji oprogramowania oraz nadzoru technicznego działania takiej platformy powinny być powierzone osobie sprawującej opiekę nad takim serwerem, natomiast nauczyciel powinien być jedynie organizatorem zamieszczonych treści. I w tym momencie często dostęp do wykorzystania tej metody w pracy dydaktycznej stanowi poważny dylemat dla nauczyciela. Bo przecież metoda ta byłaby ciekawą alternatywą do przeprowadzenia zajęć również na niższych stopniach kształcenia a nie tylko w edukacji ustawicznej. Innym czynnikiem negatywnie wpływającym na jej popularność jest związana ze zbyt małą świadomością nauczycieli (wykładowców)¹ co do jej walorów dydaktycznych oraz braku przeszkolenia w tym zakresie. Poza tym, praca tą metodą zmusza nauczyciela do intensywnej, trudnej pracy nad samym przygotowaniem odpowiednich treści w formie elektronicznej, odpowiadającej, standardom technicznym platformy. Dostęp do gotowych kursów on-line zamieszczonych na Moodle niejednokrotnie nie jest możliwy bez poniesienia określonych kosztów a proponowane treści nie zawsze odpowiadają indywidualnej potrzebie wykładowcy. Te najistotniejsze czynniki jak na razie wpływają zdecydowanie na zniechęcenie do przystąpienia do pracy tą metodą. Nauczyciel czy wykładowca musi być przeświadczony o celowości swojej pracy w tym zakresie, włożonego trudu w przygotowanie materiałów do dalszej pracy a w rezultacie do uzyskania zadowolenia z wykorzystania jej w przyszłości. Niestety, przeglądając ofertę dokształcania nauczycieli przez powszechnie znane ośrodki dokształcania (Samorządowy Ośrodek Doskonalenia, Regionalne Ośrodki Doskonalenia Nauczycieli) nie znalazłem w harmonogramie pracy ani jednej pozycji na dany temat. Wydaje się słusznym stwierdzenie, iż metoda ta najprawdopodobniej najbardziej aktualna jest na poziomie kształcenia wyższego ze szczególnym uwzględnieniem kształcenia ustawicznego. Natomiast bardzo dużo informacji można znaleźć w internecie w formie ofert instytucji edukacyjnych, które proponują odpłatne kształcenie w tym zakresie. Wiele informacji również znajduje się w materiałach pokonferencyjnych (tematycznych) z zakresu kształcenia ustawicznego. Są to konferencje cykliczne, organizowane pod honorowym patronatem Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach funduszy unijnych. Przykładem może być chociażby wcześniej wspomniana konferencja naukowa, zorganizowana w dniach 6–8 maja 2010 roku przez Małopolską Wyższą Szkołę Zawodową im. Józefa Dietla w Krakowie wraz z Kołem

---

¹ Pojęcie *nauczyciel*, *wykładowca* stosowane są przeze mnie zamiennie, niemniej odnoszą się do pracy osoby sprawującej nadzór pedagogiczny na zajęciach lekcyjnych.

Naukowym Kwadrat, pod nazwą: „*LifeLong Learning – edukacja przez całe życie*” w całości poświęcona promowaniu idei kształcenia tą metodą. Uczestnicy tej konferencji mieli wspaniałą możliwość zapoznania się nie tylko z ogólną wiedzą na ten temat, ale również z praktycznym jej wykorzystaniem. Temat ten również przedstawiony był nie tylko w odniesieniu do naszego lokalnego rynku edukacyjnego, ale służył również propagowaniu idei jednolitego, nowoczesnego kształcenia w całej Europie zgodnie z przyjętą w roku 1999 Deklaracją Bolońską. Jedną z jej założeń jest kształcenie na jak najwyższym poziomie a samo wykształcenie nowego pokolenia „*stanowiąc ma jeden z najważniejszych czynników dającej obywatelom Europy umiejętności niezbędne do stawienia czoła wyzwaniom nowego tysiąclecia wraz ze świadomością wspólnych wartości oraz przynależności do wspólnej przestrzeni społeczno-kulturalnej*” [2]. Uczestnicy tej konferencji mieli okazję do zapoznania się z rozpowszechnieniem się tej metody w innych krajach europejskich i ocenieniu efektów pracy na zagranicznych uczelniach. Przedstawione wyniki badań oraz końcowe wnioski wydają się być na tyle interesujące, iż warto o tej metodzie mówić i poddawać ją ciągłym modyfikacjom w celu jej ulepszenia i upowszechnienia w edukacji.

Wnioski

E-learning lub, inaczej mówiąc, nauczanie za pomocą medium komputerowego jest wyzwaniem, przed którym stanęło nie tylko szkolnictwo wyższe w Polsce, ale także cała polska gospodarka, dla której zmiana profilu zawodowego będzie kształtowała dalszy jej rozwój w nowoczesnej Europie. Dlatego wydaje się, iż tradycyjna metoda nauczania za pomocą kredy i tablicy, w najbliższej przyszłości okaże się niewystarczająca, a do przesyłania treści dydaktycznych coraz częściej wykorzystywana będzie sieć elektroniczna. Prowadzący zajęcia staną przed problemem pomiaru efektywności procesów dydaktycznych z wykorzystaniem e-learningu. *Blended learning* rozszerza możliwości, jakość i ilość reakcji człowieka w warunkach instruktażowych. Ta metoda nauczania daje uczniom możliwość „być razem i oddzielnie”. Dzięki korzyściom, jakie płyną z nauki przez Internet, uczniowie mogą komunikować się ze sobą niezależnie od czasu i miejsca. *Blended learning* zapewnia dobrą mieszankę technologii i interakcji, które będą skutkowały doświadczeniami takimi jak: wsparcie grupy, czy konstruktywna krytyka. Są one szczególnie ważne z uwagi na głęboki wpływ, jaki mogą mieć na nauczanie na odległość oraz jako forma doksztalcenia, pomocna w rozwiązywaniu zadań domowych.

LITERATURA

- [1] Adamczewski P., *Z praktyki e-learningu na platformie Moodle*, www.e-mentor.edu.pl, 2010.
- [2] Internetowe Centrum Zasobów Edukacyjnych MEN, www.scholaris.pl, 2010.
- [3] Portal wirtualnej edukacji e-student, www.e-learning.pwsz.krosno.pl, 2010.
- [4] Rajs R., *Progres specjalistycznej wiedzy informatycznej wśród studentów w oparciu o nauczanie Blended learning*, [w:] Materiały pokonferencyjne, IBIZA (Informatyka Badania i Zastosowania) Kazimierz Dolny 2010.
- [5] Sadzikowska L., *Platforma Moodle - dydaktyka przyszłości*, <http://gu.us.edu.pl/node/229681>, 2010.
- [6] Strona internetowa konferencji "LifeLong Learning – edukacja przez całe życie" Kraków , <http://www.konferencja-krakow.pl>, 2010.

Tomasz Prauzner
Akademia im. Jana Długosza

BLENDED LEARNING – MODERN TEACHING METHOD

Summary

E-learning is a new teaching method based on the use of modern electronic devices and the Internet. This method is used mostly in teaching learning. In conjunction with Moodle it is an invaluable aid in teaching.

Keywords: Moodle, e-learning, continuing education